

Globalna učna enota

AVTOR:	Cardet
DRŽAVA:	Ciper
NASLOV:	Okoljski odtis
STAROST UČENCEV/DIJAKOV:	10 – 13
ŠOLSKE PREDMETI:	naravoslovje, angleški jezik, biologija, spoznavanje okolja, gospodinjstvo
TRAJANJE:	3 šolske ure

Znanje in razumevanje na področju globalnega učenja:

Družbena pravičnost in enakost	Pravičnost med socialnimi skupinami	Neenakost v družbi	Vzroki revščine	Razumevanje globalne problematike in razprav
	Vzroki in učinki neenakosti	Osnovne pravice in dolžnosti	Različni vidiki izkoreninjanja neenakosti	
Globalizacija in soodvisnost	Trgovanje med državami	Zavedanje soodvisnosti	Odnos med ekonomskimi in političnimi sistemi globalnega severa in juga	Kompleksnost globalnih tem
	Pravična trgovina	Poznavanje političnega sistema domače države in drugih držav	Etično potrošništvo/potrošnja	
Trajnostni razvoj	Odnos med človekom in okoljem	Različni pogledi na gospodarski in družbeni razvoj – lokalno in globalno	Globalni imperativ trajnostnega razvoja	Razumevanje ključnih izzivov trajnostnega razvoja
	Zavedanje omejenosti virov	Razumevanje različnih scenarijev glede prihodnosti	Trajnosten način življenja	
Raznolikost	Prispevek različnih kultur, vrednot, verovanj na kvaliteto našega življenja	Predsedki in načini spopadanja z njimi	Razumevanje raznolikosti	Poglobljeno razumevanje različnih kultur in družbenih skupin

Veščine in kompetence na področju globalnega učenja:

Kritično razmišljanje	Zaznavanje predsodkov, stereotipov in mnenj	Medijska pismenost	Kritična analiza/presoja pridobljenih informacij	Spoprijemanje z zahtevnejšimi vsebinami in vprašanji
	Vrednotenje različnih stališč	Odločanje na podlagi pridobljenega znanja	Odločanje na podlagi vrednot/etike	Spoprijemanje s kompleksnimi temami in dilemami
Sposobnost učinkovitega argumentiranja	Iskanje in izbor dokazov	Učenje, kako razviti oz. spremeniti mnenje na osnovi utemeljenih argumentov	Razumno in prepričljivo utemeljevanje na osnovi realnih informacij	Politična pismenost
	Predstavitev utemeljenih primerov	Sodelovanje v relevantnih družbenih in političnih procesih	Povezovanje lokalnih in globalnih vsebin in izkušenj	
Sodelovanje in reševanje konfliktov	Sprejemanje in sodelovanje v skupinskih odločitvah	Pogajanje	Sklepanje kompromisov	Mediacija (posredovanje)

Vrednote in stališča na področju globalnega učenja:

Empatija in občutek za skupno človeštvo	Čut za pomembnost, »vrednost« vsakega posameznika	Dovzetnost, odprtost		
Predanost socialni pravičnosti in enakopravnosti	Naraščajoče zanimanje za dogajanje v svetu	Skrb glede nepravičnosti in neenakosti	Predanost družbeni pravičnosti in neenakosti	Zavezanost izkoreninjenju revščine
	Čut za pravičnost	Pripravljenost ukrepati proti neenakosti	Integriteta	Solidarnost
Skrb za okolje in trajnostni razvoj	Čut za odgovornost do okolja in do rabe virov	Zavedanje vpliva našega načina življenja na ljudi in okolje	Zavedanje prihodnosti planeta in prihodnjih generacij	Zavezanost trajnostnemu razvoju
Prepričanje, da lahko naredimo spremembe	Prepričanje, da se situacija lahko izboljša in k temu lahko prispeva vsak posameznik	Pripravljenost zavzeti stališče o globalnih vprašanjih	Pripravljenost delovati za bolj enakopravno prihodnost	Delovati kot globalni državljan
Spoštovanje življenja in okolice	Odločanje in prepoznavanje posledic svojih odločitev	Okrepitev sposobnosti skrbeti za okolico	Slediti svojemu življenjskemu stilu, ki prispeva k trajnostnemu razvoju planeta	
Sposobnost izzvati nepravičnost in neenakost	Prepoznavanje in učenje o alternativnih sistemih	Izpostavljanje stališč, ki ohranjajo neenakosti	Izbira primernih dejavnosti v boju proti neenakosti	Zavzemanje za bolj pravičen in enakopraven svet

Cilji:

- Učenci povečajo svoje zavedanje o omejenosti virov na našem planetu.
- Razumevanje, kako nastane naš okoljski odtis in kako je povezan z našimi vsakodnevnimi rutinami in življenjem.
- Učenci poznajo opredelitev in uporabnost okoljskega odtisa kot kazalca trajnostnega razvoja, s katerim merimo vpliv posameznika ali skupine na planet.
- Učenci odkrijejo povezavo med okoljskim odtisom, okoljem in blaginjo ljudi.
- Učenci zavzamejo kritično stališče do trenutnega stanja potrošništva, ki povečuje okoljski odtis, in predlagajo načine za odpravo problema.
- Učenci najdejo slabosti v sedanjem družbenem modelu, kjer porabljamo več kot potrebujemo, ter najdejo in izvajajo majhne rešitve, ki pomagajo zmanjševati okoljski odtis.
- Prevzamejo in spodbujajo tudi druge k navadam, ki prispevajo k trajnostnemu načinu življenja in varovanju okolja.
- Zavzamejo pozitivno stališče do odločitev, ki zmanjšujejo okoljski odtis, in negativno stališče do odločitev, ki povečujejo okoljski odtis.

Dejavnosti:

Dejavnost	Čas	Opis dejavnosti	Nasveti učiteljem
1 Uvod v okoljski odtis	5 min	(1.1) Učitelj vpraša učence, kaj vedo o potrošništvu.	Izbirno: z učenci pogledamo kratek film: »The Age of Stupid - Consumerism«.
	15 min	(1.2) Učenci preberejo dve kratki besedili v delovnem listu 1 , ki predstavljata težave v zvezi z okoljskim odtisom; človeške potrebe po naravnih virih so višje od tega, kar lahko planet zagotovi.	Kratka razprava o pojmu naravni viri. Učenci odgovorijo na vprašanja (lahko tudi domača naloga).
	15 min	(1.3) Z učenci pogledamo PPT predstavitev »Ecological Footprint« (Priloga 12b). Učenci naj si izpišejo bistvene poudarke, z njimi se pogovorimo, če jim kaj ni jasno.	Izbirno: z učenci pogledamo kratek film »The Ecological Footprint Explained«.
	10 min	(1.4) Učenci preberejo, kaj so glavne značilnosti okoljskega odtisa, kaj z njim merimo, kako ga izračunamo, kakšen je njegov odnos do biološke zmogljivosti, ter kakšno je stanje okoljskega odtisa sedaj in kakšno bo v prihodnosti. Bistveno je, da se učenci zavedajo pomembnosti okoljskega odtisa v povezavi s trajnostnim razvojem.	Znanja, ki naj jih učenci pridobijo iz besedila, prilagodite njihovi starosti.
	15 min	(1.5) Z učenci pogledamo PPT predstavitev »Milk's Ecological Footprint« (Priloga 12d). Rešijo vprašanja v delovnem listu 1 . Predstavitev obravnava okoljski odtis mleka.	Pričakujemo, da bodo s pomočjo tega primera učenci prišli do ugotovitve, da ima vsak izdelek/storitev okoljski odtis.

	15 min	(1.6) Učenci naj izberejo izdelek/živilo in sledijo njegovemu okoljskemu odtisu – tako kot so to naredili na primeru mleka. Priporočamo vam tri živila (jagode v plastični embalaži, sir in konzervirana tuna). Če želite, lahko izberete druge izdelke ali pa prepustite izbiro učencem.	To vajo lahko izvedete tudi v skupinah. Učenci nato svoje ugotovitve predstavijo razredu.
2 Reševanje problema	15 min	(2.1) Učenci se poučijo o okoljskem odtisu v EU in svetu. Biološka zmogljivost planeta je 1,7 hektara, okoljski odtis povprečnega človeka znaša 2,7 hektara, torej je okoljski odtis dvakrat večji od zmogljivosti. Tako bi potrebovali približno 1,5 planeta, da bi pokrili vse svoje potrebe.	Številke o biološki zmogljivosti in okoljskem odtisu se razlikujejo od vira do vira.
	10 min	(2.2) Učenci pogledajo graf o okoljskem odtisu prebivalcev posameznih držav v EU. Okoljski odtis je izražen kot količina potrebnih planetov za zadovoljevanje potreb ljudi v državi.	Učenci naj povežejo okoljski odtis z načinom življenja ljudi po državah.
	15 min	(2.3) Učenci obišejo spletno stran z interaktivnim zemljevidom »Okoljski odtis po državah sveta«, ki prikazuje okoljski odtis in biološko zmogljivost po državah sveta ter najdejo grafe, ki to prikazujejo. Učencem pomagamo, da se spomnijo, kaj je okoljski odtis in biološka zmogljivost.	V kolikor ni na voljo dovolj računalnikov, lahko dejavnost izvedemo tako, da razredu s projektorjem predstavimo razredu nekaj držav.
	15 min	(2.4) Osebni/družinski okoljski odtis. Učenci obišejo spletno stran »Kalkulator okoljskega odtisa« in izpolnijo vprašalnik, s pomočjo katerega izračunajo okoljski odtis sebe oz. svoje družine.	V kolikor ni na voljo dovolj računalnikov, izvedite predstavitev na primeru enega do dveh učencev. Ostali učenci naj uporabijo spletni kalkulator doma.
	20 min	(2.5) Učenci se pogovorijo v skupinah in zapišejo ugotovitve o tem, kako zmanjšati okoljski odtis. Poudarek naj bo na vsakodnevni prehrani, električni energiji, vodi, emisijah in odpadkih, transportu in gozdovih.	Predloge predstavijo razredu, o njih se skupaj pogovorimo.

Učni pripomočki:

- (Dejavnost 1, 2) Računalnik z internetnim dostopom za učitelja in projektor.
- (Dejavnost 2) Računalnik z internetnim dostopom za vsako skupino učencev (ni pogoj za izvedbo, internetne strani jim lahko predstavite s pomočjo projektorja).

Učila:

- (Dejavnost 1) Kratak film »Consumerism«:
<https://www.youtube.com/watch?v=2zf9HaWwaLI>
- (Dejavnost 1) Kratak film »The Ecological Footprint Explained«:
<https://www.youtube.com/watch?v=fACKb2u1ULY>

- (Dejavnost 2) Interaktivni zemljevid »Okoljski odtis po državah sveta«:
http://www.footprintnetwork.org/content/documents/ecological_footprint_nations/
- (Dejavnost 2) Spletna stran »Kalkulator okoljskega odtisa«:
<http://footprint.wwf.org.uk/>
- (Dejavnost 1, 2) Spletna stran »Global footprint network«:
<http://www.footprintnetwork.org/our-work/ecological-footprint/>
- (Dejavnost 1, 2) Spletna stran ARSO »Okoljski odtis«:
http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind_id=551

Vprašanja za razpravo:

- (Dejavnost 1, 2) Kaj so naravni viri in kakšen je njihov pomen za ljudi?
- (Dejavnost 1, 2) Kaj je okoljski odtis?
- (Dejavnost 1, 2) Katere nevarnosti za ljudi in naravo nam razkrije okoljski odtis?
- (Dejavnost 1, 2) Kako se lahko lotimo reševanja tega problema?

Priloge:

- (Dejavnost 1) Priloga 12a. Delovni list 1: »Uvod v okoljski odtis«.
- (Dejavnost 1) Priloga 12b. PowerPoint predstavitev: »Ecological footprint«.
- (Dejavnost 2) Priloga 12c. Delovni list 2: »Obravnavanje problema«
- (Dejavnost 2) Priloga 12d. PowerPoint predstavitev: »Milk's Ecological Footprint«.

Evalvacija:

Evalvacijski vprašalnik učenci rešijo pred in po dejavnosti.

A. Izberite samo 1 odgovor.	(NV-ne vem)		
Zemlja nas oskrbuje z vsemi naravnimi viri, ki jih potrebujemo.	DA	NE	NV
Zemljini naravni viri so neomejeni.	DA	NE	NV
Ljudje porabimo več naravnih virov, kot jih Zemlja lahko zagotovi.	DA	NE	NV
Okoljski odtis nam pove, ali je naš planet dovolj velik za vse ljudi.	DA	NE	NV
Biološka zmogljivost nakazuje količino naravnih virov na planetu.	DA	NE	NV
Okoljski odtis se meri v hektarih.	DA	NE	NV
Ribolovna območja niso vključena v okoljski odtis.	DA	NE	NV
Visok okoljski odtis nakazuje, da ljudje varujemo okolje in planet.	DA	NE	NV
Globalni okoljski odtis je presegel 1,5 planeta.	DA	NE	NV
Države v EU imajo visok okoljski odtis in so odvisne od naravnih virov drugih držav.	DA	NE	NV
Okoljski odtis lahko zmanjšamo z ozaveščanjem o tej tematiki.	DA	NE	NV

B. Ali bi vas zanimalo še več o tem? Zakaj ljudje porabimo več naravnih virov, kot jih Zemlja lahko zagotovi? Da, ne, utemeljite odgovor.

C. Ali veste, kako lahko zmanjšamo okoljski odtis? Da/ne. Če ste odgovorili z da, kakšne načine poznate?